

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar Personuppgifter och mediegrundlagarna

Saco har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet Personuppgifter och mediegrundlagarna SOU 2024:75. Uppdraget som utredningen har haft är att se över grundlagsskyddet för söktjänster som offentliggör personuppgifter om lagöverträdelser samt söktjänster som offentliggör andra uppgifter som rör personliga förhållanden. Syftet med uppdraget anges vara att stärka skyddet för den personliga integriteten.

Remissvaret avgränsas till de frågor som rör arbetslivet och är av särskilt intresse för våra medlemsförbund.

Saco instämmer i bedömningen om att begränsa grundlagsskyddet för söktjänster. Vidare framstår generella undantagsbestämmelser som en ändamålsenlig och lämplig modell. Saco delar också utredningens utgångspunkt att regleringsmodellen inte ska inskränka grundlagsskyddet mer än nödvändigt för att komma till rätta med problemen.

Sacos synpunkter utvecklas närmare nedan.

Utsatthet för hot, våld och trakasserier

Olika former av personsöktjänster på internet erbjuder en stor mängd lättöverskådlig information om individers personuppgifter. Möjligheten att snabbt få tillgång till information om arbetstagares bostadsadress, personnummer, uppgifter om närstående och andra personliga förhållanden bidrar till att anställda kan exponeras ytterligare för hot, våld, trakasserier och olika typer av påtryckningar eller hämnd/missnöjesyttringar. Av medlemsundersökningar som Sacos förbund genomför framgår också att det, förutom den faktiska utsattheten, även finns stor oro över att uppgifterna är lättillgängliga. Arbetstagare ska kunna känna sig trygga och säkra på sina arbetsplatser. Mot den bakgrunden behövs en begränsning av möjligheten att "kolla upp" och kartlägga arbetstagare.

Personuppgifter om lagöverträdelser

Frågan om att offentliggöra uppgifter om lagöverträdelser kan få långgående konsekvenser för enskilda som söker arbete eller som redan är anställda. Arbetsgivare kan lättillgängligt få fram information

om domar, strafföreläggande m.m. och därmed kränka enskildas rätt till sin personliga integritet.

Som utgångspunkt är det viktigt att lagstiftaren värnar om principen att en person som har gjort sig skyldig till brott och sedan avtjänat sitt straff ska kunna återanpassa sig i samhället och kunna försörja sig. I undantagsfall kan det dock finnas ett berättigat intresse för arbetsgivare att få kännedom om viss typ av brottslighet. Regler för detta behöver då hanteras i en särskild ordning så att integritetskänsliga uppgifter inte sprids i onödan.

Saco efterfrågar tydligare regler kring skyddet för den personliga integriteten i arbetslivet. Det ska noteras att flera utredningar om bakgrundskontroller inom vissa verksamheter pågår eller är nyligen avslutade. Der innebär att de arbetsgivare som har ett behov av belastningsregisterkontroller kommer att kunna ta del av den informationen på annat sätt än att genom att använda söktjänster på nätet.

Sammanfattningsvis tillstyrker Saco utredningens överväganden och förslag och är positiv till att skyddet för den personliga integriteten stärks i ovan angivna delar.

Saco hänvisar också till bilagt remissvar från Akademikerförbundet SSR.

Med vänliga hälsningar
Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Maria Rasmussen
Utredare

Mottagare
Justitiedepartementet

Diarienummer
Ju2024/02386

Stockholm 8 mars 2025

Remissvar på SOU 2024:75

Personuppgifter och mediegrundlagarna

Akademikerförbundet SSR har genom Saco beretts möjlighet att besvara remissen på rubricerat betänkande.

Sammanfattning av utredningen

Utredningen har haft i uppdrag att utreda grundlagsskyddet för söktjänster som offentliggör uppgifter om lagöverträdelser respektive offentliggör personuppgifter om adress, telefonnummer, civilstånd och andra uppgifter som rör enskildas personliga förhållanden. Utredningen föreslår ett generellt undantag i grundlagen som gör det möjligt att genom lag reglera det område som omfattas av undantaget. Undantaget föreslås vara utformat så att personuppgifter kan undantas från grundlagsskyddet efter en prövning av risken för otillbörligt integritetsintrång som uppkommer vid offentliggörande. Vid prövningen av risken för otillbörligt integritetsintrång ska särskilt beaktas personuppgifternas karaktär, omfattningen av och syftet med offentliggörandet.

Allmänna synpunkter

En majoritet av Akademikerförbundet SSR:s medlemmar arbetar i människonära yrken inom välfärden, som socialsekreterare i kommunernas socialtjänst, kuratorer inom sjukvården och utredare eller handläggare på statliga myndigheter. Förbundets egna undersökningar bland medlemmarna visar att de upplever en stor oro för att bli utsatta för hot och trakasserier på grund av åtgärder eller beslut som de tar i sitt arbete. Hot eller trakasserier mot offentliganställda tjänstemän riskerar äventyra grundlagsskyddade värden om rättssäkerhet, saklighet och opartiskhet i arbetet. Digitala personsöktjänster, vars underlag insamlats från myndigheter, gör det enkelt för vem som helst att kartlägga offentliganställda tjänstemän. Att deras bostadsadress, privata kontaktuppgifter, personnummer, uppgifter om närstående och andra personliga förhållanden är enkelt tillgängliga genom söktjänsterna bidrar till tjänstemännens upplevelse av utsatthet. Uppgifterna kan användas för att utöva påtryckning, trakasserier och för andra otillåtna hämndyttringar, och kan

leda till att tjänstemän avstår från att fullgöra förpliktelser i tjänsten. Förbundet anser därför att det finns ett påtagligt behov av att skydda offentligt anställda arbetstagares personliga integritet.

Akademikerförbundet SSR värnar den svenska offentlighetsprincipen som ger var och en en möjlighet till insyn i allmänna handlingar. Offentlighetsprincipen är därtill av mycket stor betydelse för journalisters möjlighet att granska makthavare, avslöja missbruk av maktutövning och andra brister i myndigheter. Personsök tjänsterna gör det möjligt för journalister att arbeta effektivare än om uppgifterna istället skulle begäras ut från respektive myndighet. På så sätt fyller söktjänsterna en viktig funktion för den fria åsiktsbildningen och nyhetsrapporteringen i Sverige. Av det skälet ska ändringar i grundlagsreglerna om handlingars offentlighet göras med stor försiktighet och med brett parlamentariskt stöd. De föreslagna undantagen i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen öppnar emellertid för lagstiftning som närmare ska bestämma utrymmet för prövning av syftet med offentliggörandet av uppgifter. Akademikerförbundet SSR är tveksamt till om förslagen i denna del uppfyller de krav på proportionalitet som följer av regeringsformen vid inskränkningar av yttrandefriheten. I övrigt är Akademikerförbundet SSR försiktigt positivt till utredningens förslag.

Sammantaget är Akademikerförbundet SSR:s inställning att söktjänster vars verksamhet går ut på att offentliggöra sammanställningar av personuppgifter inte är vad tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är avsedda att värna.

Särskilda synpunkter

De flesta söktjänster begär ut uppgifter från väldigt många myndigheter. Söktjänsternas kartläggning av en enskild person är möjlig genom att foga samman utlämnade uppgifter från många myndigheter. I praktiken kan det vara så att den fulla vidden av ett integritetsintrång blir tydlig först efter sammanställning av många olika, mindre integritetskänsliga, uppgifter som hämtats från flera olika källor. Så som utredningens författningsförslag är utformat framgår inte tydligt hur en framtida lagstiftning kan tillse att respektive utlämnande myndighet ska kunna göra en prövning av ifall det egna utlämnandet bidrar till att den slutliga sammanställningen av uppgifter hos söktjänsten når upp till kraven för otillbörligt integritetsintrång, och ifall en myndighet förväntas ha stöd för att avslå ett utlämnande på den grunden.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Mikael Smeds
Chefsjurist